

тощо) для того, щоб студенти незалежно від спеціалізації після закінчення університету знали, як застосовувати європейські документи та стали судову практику у своїй галузі.

Слід констатувати, що сьогодні в Україні не має достатньої освітньої та професійної підготовки на посаду судді, що в цілому не сприяє створенню висококваліфікованого суддівського корпусу та постановленню законних, з європейської точки зору, рішень суду.

Вважаємо, що доцільним буде вибудовувати державну вітчизняну систему підготовки кадрів забезпечивши надання університетської освіти і професійної підготовки в цій галузі у рамках постійних структур (державних і приватних) висококваліфікованими викладачами та вчителями (у тому числі з європейських країн) із обов'язковим вивченням у навчальному процесі міжнародних стандартів суддівської професії та досконалим ознайомленням та дослідженням нормативних актів європейського права.

Судді повинні проходити комплексну, поглиблену й різносторонню навчальну підготовку із фокусуванням на європейські норми права, яка б дала їм змогу виконувати свої обов'язки належним чином. З огляду на міжнародні стандарти якості початкового навчання суддів та підвищення їхньої кваліфікації повинні бути підкріплені достатньою кількістю ресурсів для забезпечення відповідності навчальних програм вимогам щодо компетентності, відкритості та неупередженості, які є невід'ємними елементами посади судді європейського рівня. При цьому, навчальні освітні програми повинні постійно корегуватися з урахуванням змін в європейському законодавстві, а програми підвищення кваліфікації суддів повинні піддаватися відповідному систематичному оцінюванню та внесенням змін і доповнень з боку органів, відповідальних за навчальну підготовку суддів.

Література

1. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод: Прийнята Радою Європи 4 листопада 1950 р. // Права людини: Зб. док. / Укл. В.С. Семенов, О.Н. Ярмиш та ін. – Х.: Ун-т внутр справ., 1997. – 87 с.
2. Конев В. Мир культуры и мир бытия (о парадигмах философского сознания) // Высшее образование. – 2001. - № 6. – С. 66-76.
2. Основні принципи незалежності судових органів // Права людини і професійні стандарти для юристів. – Амстердам-Київ: Українсько-Американське бюро захисту прав людини, 1996. – С. 28-31.
3. Словодчиков В.И. Традиции и инновации в преподавании психологии и педагогики в высших учебных заведениях // Место и роль психологии и педагогики в подготовке и совершенствовании профессионализма офицерских кадров. – М., 1997. – С. 56-58.
4. Попова А.Д. На всякую новую работу мы смотрели ... как на новый источник удовольствия (о формировании профессионального правосознания в среде судебных деятелей 60-70-х гг. XIX в.) // Судья. – 2003. - № 3. – С. 10-19.
5. Соколов Н.Я. Профессиональное сознание юристов. – М.: Наука, 1988. – 224 с.
6. Европейская хартия о законе «О статусе судей» от 10 июля 1998 года №994_236. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_236
7. Загальна декларація прав людини: Прийнято резолюцією 217А(III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992. – 124 с.

УДК 352:347.193.071.3(477)

Свірський Б.М.

к.ю.н., доцент, професор кафедри

СТАТУТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Актуальність питання дослідження зумовлена реформою (децентралізацією) місцевого самоврядування, що розпочата зараз в Україні. В реформованій політичній та адміністративній системі України територіальним громадам відводиться роль базових елементів, а центральні органи влади анонсують свою підтримку в перетворенні цих громад на дієздатні та спроможні. Однак, посилення дієздатності громад передбачає не лише надання додаткових повноважень органам місцевого самоврядування та фінансову децентралізацію, але й всебічний розвиток місцевої демократії. Тому особливості важливості набуває політика впровадження механізмів демократії участі на місцевому рівні, які надають членам територіальних громад реальну можливість впливати на вирішення місцевих проблем.

Повноцінне партнерство через форми демократії участі має замінити ситуативну та формально - демонстративну взаємодію, яку ми зазвичай спостерігаємо сьогодні. В перспективі таке партнерство дозволить ефективно вирішувати проблеми місцевого розвитку, що має значно знизити протестну активність та підвищити соціальну мобільність громадян. Розвиток місцевої демократії участі сприятиме також відходу від патерналістського сприйняття українцями публічної влади, допоможе громадянам усвідомити себе суб'єктами місцевої політики і розвиватиме їх відповідальність та ініціативність. Згідно з

українським законодавством, більшість процедур безпосередньої демократії регулюються на рівні статутів територіальних громад. Тому ухвалення якісних статутів територіальних громад є вкрай важливим для ефективного проведення реформи децентралізації та розвитку демократії на локальному рівні.

Статут має стати ефективним засобом саморегуляції об'єднаної територіальної громади, може допомогти регламентувати відносини як між громадами, що об'єдналися, так і між громадою та місцевою владою. В окремих територіальних громадах існують побоювання, що в результаті об'єднання їх інтереси не будуть враховані органами місцевого самоврядування об'єднаної громади, а бюджетні кошти будуть нерівномірно розподілені між великими та малими громадами [1].

Також спостерігається спротив громад об'єднанню через побоювання, що влада об'єднаної громади не буде узгоджувати із громадою рішення із землевідведення, побудові виробництв, розташування та діяльності об'єктів соціальної інфраструктури. Враховуючи, що на сьогодні органи місцевого самоврядування не досягли значного успіху в комунікації зі своїми громадами, наївно вважати, що ради об'єднаних громад діаметрально протилежно змінять свої підходи до комунікації із людьми і почнуть налагоджувати діалог. За цих умов права територіальних громад мають бути нормативно закріплені й гарантовані - як на рівні закону, так і на рівні статутів громад. Ще однією потенційною проблемою для громад, що об'єднуються, може стати розмитість повноважень старост. Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» недостатньо чітко визначаються обов'язки та права старости як головного представника інтересів громади. Також не прописаний механізм його відкликання, не зазначені механізми консультацій старост із громадами [2].

Ці питання також мають бути конкретизовані у статутах територіальних громад. У статуті об'єднаної територіальної громади обов'язково мають бути прописані й чіткі механізми взаємодії між громадами, їх права та обов'язки, враховуватись історичні, національно - культурні, соціально - економічні особливості. Закріплення в статуті правил кооперації громад та механізмів громадської участі дозволить мінімізувати ризики виникнення конфліктів та протестів – як між сусідніми громадами, які об'єдналися, так і між владою і членами територіальної громади. Активність громадян повинна проявлятися не стільки у проведенні мітингів та протестних акцій, скільки участь у прийнятті та виконанні важливих для громади рішень. Форми цієї участі мають бути чітко, процедурно та зрозуміло прописані в статутах територіальних громад та окремих положеннях. Члени територіальної громади мають бути інформовані про своє право брати участь у житті громади та про механізми цієї участі. Законодавче врегулювання форм місцевої демократії в Україні [3].

В статті 140 Конституції України визначено, що «місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи».

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачені наступні форми безпосереднього самоврядування: - місцевий референдум; - місцеві ініціативи; - громадські слухання; - загальні збори громадян.

Згідно із цим Законом, порядок призначення та проведення місцевого референдуму має визначатись окремим законом про референдуми; порядок підготовки і проведення загальних зборів – окремим законом та статутом територіальної громади; порядок внесення місцевої ініціативи на розгляд ради визначається представницьким органом місцевого самоврядування або статутом територіальної громади; порядок організації громадських слухань визначається статутом територіальної громади.

Таким чином, статут територіальної громади є важливим нормативним джерелом регулювання загальних зборів та місцевих ініціатив, а для громадських слухань він є єдиним таким джерелом [4].

Література

1. Крижанівський С. Територіальній громаді – належні повноваження // Місцеве самоврядування. – 2009. - № 5-7 (14). – С.139.
2. «Про добровільне об'єднання територіальних громад» Закон України від 05.02.2015р. // Відомості Верховної Ради України, 2015, №13 ст.91.
3. Корнієнко М., Статут територіальної громади: яким він може бути ? // Розвиток місцевої демократії: забезпечення прав громадян на здійснення місцевого самоврядування: зб. матер. конф. (21-22.12.2015, Київ). – К., 2016.
4. Місцеве самоврядування в Україні: історія, сучасність, перспективи розвитку. Навч. пос. /Кравченко В.В., Кравченко В.Н., Негода В.А. та інш. – К., 2008.

УДК 340.1: 342.5

Черних Є.М.

к.ю.н., доцент кафедри

ОЗНАКИ ОРГАНУ ДЕРЖАВИ У КРИТИЧНОМУ ПІДХОДІ

Бажаною ціллю будь-якої наукової доктрини є узгодженість її вихідних та основних засад. Однак, цю ціль стає важко досягнути у концепціях, які обґрунтовують і пояснюють конституційний устрій, адже вони знаходяться під сильним впливом ціннісних ідей, ідеологій, загалом, теоретичних уявлень, що доповнюють